

*Innovations for Education
Иновации за образование*

СПОРТНАТА АНИМАЦИЯ ПРЕЗ ПОГЛЕДА НА ДЕТСКИЯ И НАЧАЛНИЯ УЧИТЕЛ

Донка Желева-Терзиева

Тракийски университет – Стара Загора

Резюме. Разглежданият проблем е свързан с намаляването на двигателната активност на хората като широко разпространено явление, водещо до редица неблагоприятни ефекти върху здравето. Заболяванията, характерни в миналото предимно за възрастните хора, днес често се срещат в младостта, дори и в детството. Ето защо въпросът за физическата дееспособност и двигателната активност на децата става все по-актуален за тяхното здраве. Прилагането на адекватни превантивни мерки за промоция на детското здраве може да бъде успешно само чрез партньорство на всички обществени сектори. Резервите за повишаване на двигателната активност на децата в сферата на образованието могат да се търсят в извънкласните форми по физическо възпитание и по време на ваканциите, чиято роля през последните години е значително намалена. Статията представя изследване за нивото на компетентност на работещи детски и начални учители за провеждане на спортни занимания с деца и ученици от предучилищна и начална училищна възраст и отношението на учителите относно реализацията на учебната дисциплина „Спортна анимация в образователна среда“ в педагогическите специалности на Тракийския университет.

Ключови думи: спортна анимация; образователна среда; педагози; компетентност; двигателна активност; деца

Въведение

Животът на съвременните деца неизменно е свързан с компютърния и телевизионния екран, а престоят в статично положение – с редица неблагоприятни здравни последици. Проблемът нямаше да е толкова сериозен, ако обемът двигателна активност на подрастващите беше на необходимото ниво¹⁾. Ако тя е 50% под нормата, се достига до състояние на двигателен дефицит (Kostov, 1987). Когато той се хронифицира и натрупа в организма, се получава състояние на хиподинамия, а борбата с нея е едно от основните здравни предизвикателства, които високите нива на технологични постижения поставят пред съвременното цивилизовано общество. Осъществяването на адекватни профилактични мерки за промоция на детското здраве в една държава е ус-

пешно само с участието на всички сектори, като образование, икономика, финанси, социални грижи, спорт и др. В образователната сфера за повишаване на двигателната активност на децата и учениците резерви могат да се търсят по време на извънурочните форми по физическо възпитание и спорт и през ваканциите, чиито роли през последните години са значително снижени. Като основна причина за това редица автори посочват незадоволителното управление на спортните занимания на децата и учениците (Kostov, 1987; Deleva, Tsolov, 2009, Yordanov, Nikolova, Dimitrova, 2002). В Наредба 12 за статута и професионалното развитие на учителите, директорите и другите педагогически специалисти е поставено изискването педагозите на длъжност „учител“ и „възпитател“ да планират и ръководят организирания отход и да насочват към физическа активност и занимания, свързани с потребностите и интересите на децата²⁾. Видно е, че не само специалистите по физическо възпитание, но и всички педагози трябва да притежават компетентност за организиране и провеждане на спортни занимания в естествените условия на природната среда и в целодневния режим на образователните институции. През последните години предоставянето на разнообразни спортни услуги за задоволяване потребностите на потребителите се нарича спортна анимация.

Според Т. Н. Третякова (Tretjakova, 2008) спортната анимация е „разработване и предоставяне на специални програми за свободното време, организиране на развлечения и спортни занимания за отход и възстановяване“.

В своя труд „Кой е добър учител?“ М. Тенева посочва, че педагозите трябва да осъществяват нова, профилактична функция, с цел да предпазят децата и учениците от бягство от учебната и затварянето им в компютърната реалност (Teneva, 2018).

Един от най-важните фактори за ефективността на извънурочната дейност по физическо възпитание и спорт е работата на учителя (Yordanov, Nikolova, Dimitrova, 2002). В случая ние разглеждаме не работата на учителите по физическо възпитание, а компетентността на педагозите, работещи с деца от предучилищна и начална училищна възраст.

Методика

Целта на проведеното изследване е да се определят начините на формиране и нивото на компетентност на работещи детски и начални учители за провеждане на спортноанимационни занимания с деца и ученици от предучилищна и начална училищна възраст, както и мнението им относно реализацията на нова избираема дисциплина „Спортна анимация в образователна среда“ в Педагогическия факултет на Тракийския университет – Стара Загора.

Постигането на така представената цел предполага и решаване на следните **задачи**.

1. Проучване на знанията и отношението на работещи детски и начални учители към ролята и значението на спортната анимация в образователна среда.

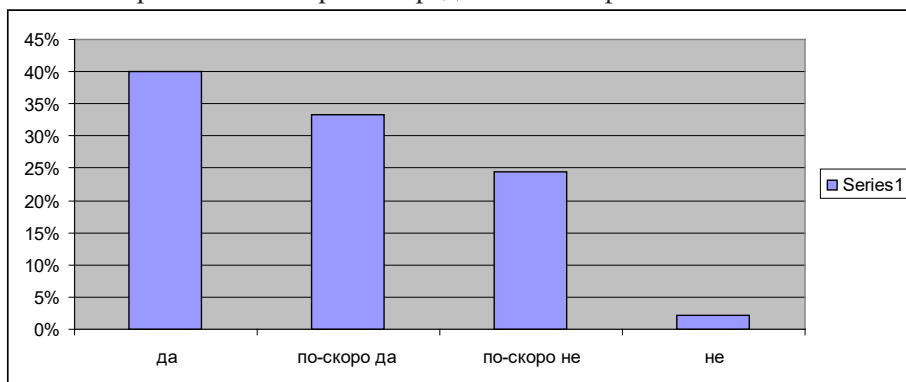
2. Проучване на начините на формиране и нивото на компетентност на работещи детски и начални учители за провеждане на спортноанимационни занимания.

3. Проучване на мнението на работещи детски и начални учители към реализацията на учебната дисциплина „Спортна анимация в образователна среда“ в педагогическите специалности на Тракийския университет.

За постигане на целта и решаване на задачите през 2017 год. е проведено анкетно проучване с 90 учители, от които 45 работещи с деца от начална училищна възраст и 45 работещи с деца от предучилищна възраст. Анкетиранията лица бяха от градовете Стара Загора, Сливен, Нова Загора, Раднево, Казанлък, Чирпан и Хасково. Въпросите в анкетната карта бяха шест на брой – пет със закрити скалирани отговори и един с алтернативни отговори. Анкетиранията лица можеха да посочват повече от един вариант на въпрос 5.

Резултати

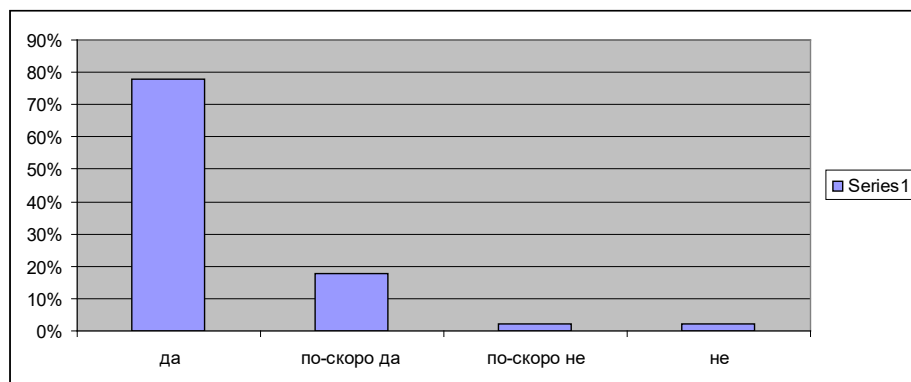
Получените резултати от проведеното изследване показват, че по-голямата част от анкетиранията учители знаят или по-скоро знаят какво се включва в съдържанието на понятието „спортна анимация“ и какви са функциите на спортния аниматор. Подробно отговорите на въпроса „Знаете ли какво се включва в съдържанието на понятието „спортна анимация“ и какви са функциите на спортния аниматор?“ са представени на фиг. 1.

Фигура 1

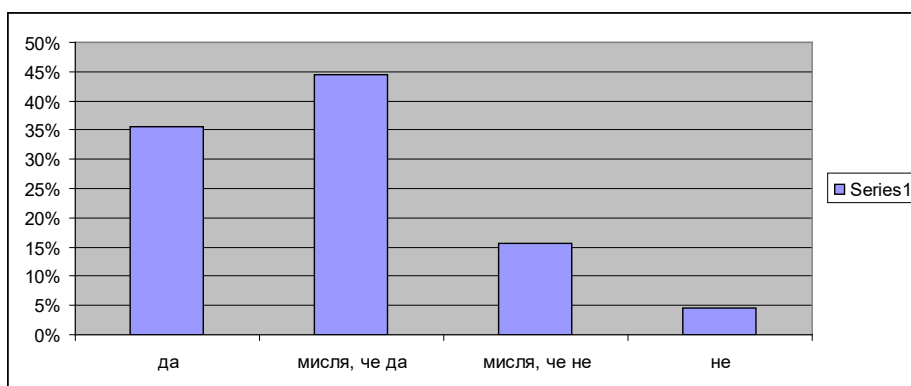
От отговорите на следващия въпрос – „Ако приемем, че спортната анимация включва игрови и спортни занимания за деца и ученици, които се провеждат в естествените условия на природната среда или в целодневния режим на образователните институции, можем ли да очакваме, че средствата на спортната анимация ще служат за превенция срещу намалената двигателна активност

(хиподинамията) и влошеното здравословно състояние на занимаващите се?“, съдим за очакванията на учителите средствата на спортната анимация да се използват като превенция срещу намалената двигателна активност и влошеното здравословно състояние на занимаващите се. Резултатите могат да бъдат видени на фиг. 2.

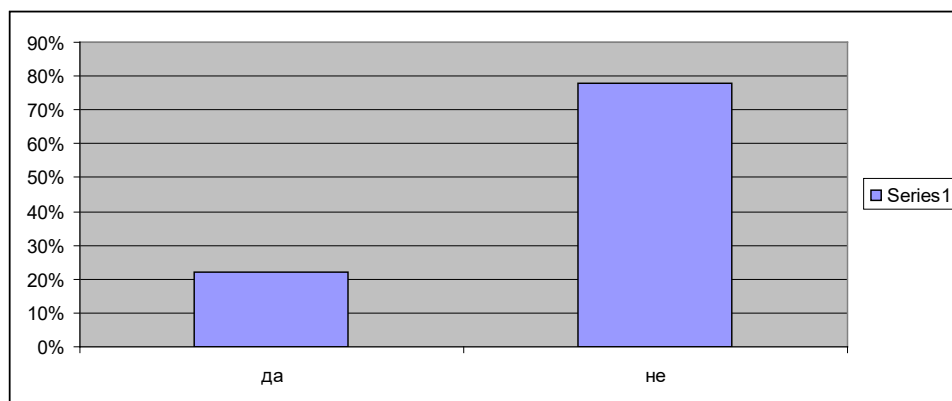
Фигура 2

По отношение готовността на учителите за изготвяне на сценарий и организиране на спортен празник/състезание за деца/ученици в образователната институция на морски или планински лагер, туристически прояви, „зелено“ училище и други голяма част от анкетираните лица отговарят положително. Резултатите от отговора на въпроса „Имате ли готовност да изготвите сценарий и да организирате спортен празник или спортно състезание за деца/ученици в учебното заведение, на морски или планински лагер, туристически излети и походи, „зелено“ училище и пр.?“ подробно са представени на фиг. 3.

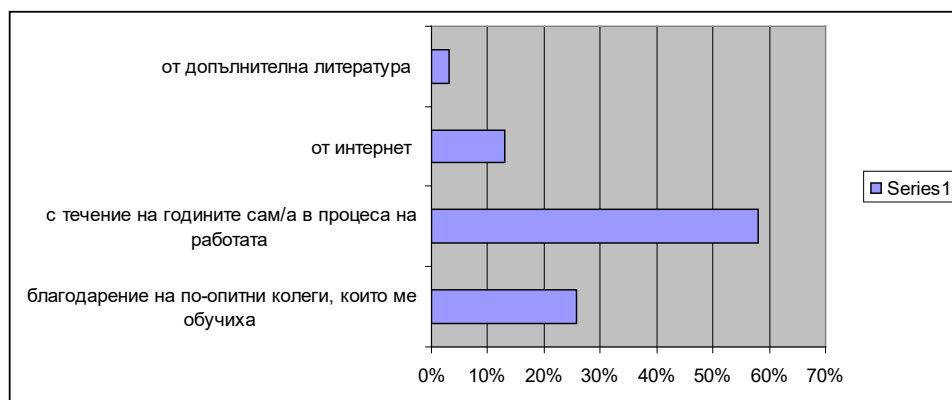
Фигура 3

На следващия въпрос – „Имахте ли горепосочената подготовка при получаване на педагогическа правоспособност?“, отговарят 80% от анкетираните лица, които са посочили отговори „да“, и „мисля, че да“ на трети въпрос. Голяма част от тях не са имали готовност за провеждане на спортноанимационни занимания при получаване на педагогическа правоспособност.

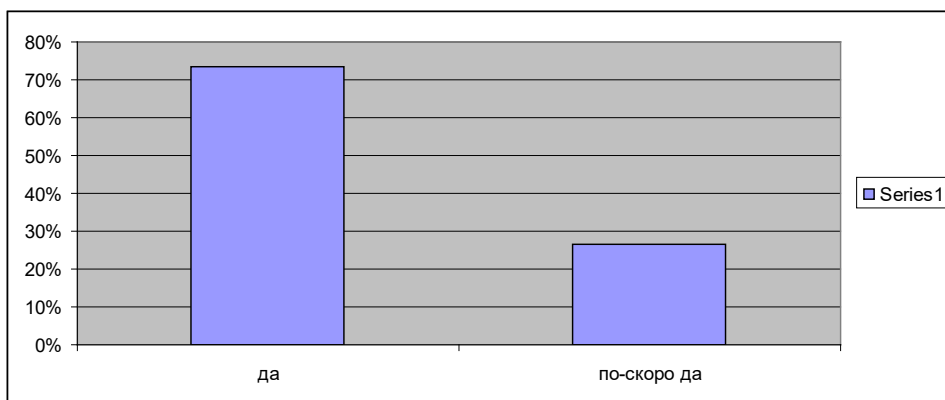
Фигура 4

На следващия въпрос – „Как придобихте въпросната подготовка?“, отговарят 56% от анкетираните, които са посочили отговор „не“ на 4-ти въпрос. От представените на фиг. 5 отговори ясно личи, че в най-голяма степен учителите, нямащи компетентност за реализиране на спортноанимационни дейности при дипломирането си, са разчитали на себе си и на по-опитни колеги.

Фигура 5

На фиг. 6 се вижда категоричното положително мнение на всички анкетирани лица относно необходимостта от реализацията на учебната дисциплина „Спортна анимация в образователна среда“ сред студенти от педагогически специалности в Тракийския университет. Представен е отговор на въпроса „Считате ли, че знанията, уменията и компетенциите, които биха получили студентите от Педагогическия факултет по учебната дисциплина „Спортна анимация в образователна среда“, ще са полезни за професионалната им реализация като педагози?“.

Фигура 6

Изводи

Така представените от проведеното анкетно проучване резултати ни дават основание на направим следните изводи.

1. Учителите, работещи с контингент деца от предучилищна и начална училищна възраст, са запознати и положително настроени към ролята и значението на спортната анимация в образователна среда.

2. Голяма част от включените в проучването действащи педагози нямат готовност за организиране и провеждане на спортноанимационни дейности с деца от предучилищна и начална училищна възраст при получаване на педагогическа правоспособност и формирането на педагогическа компетентност за това става след започване на работа по различни начини.

3. Действащите педагози имат положително мнение относно необходимостта и ползата от реализацията на учебната дисциплина „Спортна анимация в образователна среда“ в Педагогическия факултет.

БЕЛЕЖКИ

1. Национална здравна стратегия 2020. http://www.mh.government.bg/media/filer_public/2016/09/12/nzs_2020.pdf
2. Наредба № 12 от 01.09.2016 г. за статута и професионалното развитие на учителите, директорите и другите педагогически специалисти, Обн. в ДВ, бр. 75 от 27.09.2016 г., в сила от 27.09.2016 г.

ЛИТЕРАТУРА

- Делева, Н. & Цолов, Б. (2009). SWOT анализ на училището като субект при управление на спортната активност на учениците. *Спорт & наука*, 2, 115 – 121.
- Йорданов, С., Николова, Е. & Димитрова, Ц. (2002). Съвременни тенденции в развитието на извънурочната дейност по физическо възпитание и спорт. *Спорт & наука*, 3.
- Костов, К. (1987). *Оптимизиране на двигателната активност на учениците от начална училищна възраст*. Благоевград: Неофит Рилски.
- Тенева, М. (2018). *Кой е добър учител?* Стара Загора: Университетско издателство.
- Третьякова, Т. Н. (2008). *Анимационная деятельность в социально-культурном сервисе и туризме*. Москва: Академия.

REFERENCES

- Deleva, N. & B. Tsolov. (2009). SWOT analiz na uchilishteto kao subekt pri upravlenie na sportnata aktivnost na uchenitsite. *Sport & Science*, 2.
- Kostov, K. (1987). *Optimizirane na dvigatelnaa aktivnost na uchenitsite ot nachalna uchilischtna vyzrast*. Blagoevgrad: Neofit Rilski.
- Teneva, M. (2018). *Koi e dobyr uchitel?* Stara Zagora: Univ. izdatelstvo.
- Tretjakova, T. N. (2008). *Animatsionnaja dejatel'nost v sotsialno-kulturnom servise i turizme*. Moskva: Akademija.
- Yordanov, S., Nikolova, E. & Dimitrova, Ts. (2002). Syvremenni tendentsii v razvitiето na izvynurochnata deynost po fizichesko vyzpitanie i sport. *Sport&Science*, 3.

SPORTS ANIMATION THROUGH THE EYES OF THE PRIMARY TEACHER

Abstract. The problem at issue is related to the reduction of the motor activity of people as a widespread phenomenon leading to a number of adverse health effects. The diseases, typical for the past and mainly for the elderly, these days are often to

be found even in youth and childhood. This is why the issue of children's physical capacity and activity are becoming more and more topical for children's health. The implementation of adequate preventive measures for the promotion of child health shall be successful only with the partnership of all public sectors. Reserves to enhance the motor activity of the children in the educational sphere can be found at the time of extracurricular forms of Physical Education and during vacations, the role of which in recent years has been significantly diminished. The article presents a study on the level of competence of primary teachers to conduct sports activities with children and students from pre-school and primary school age. The attitude of the educators on the realization of the discipline "Sports animation in an educational environment" at the Faculty of Pedagogy of Thracian University is also discussed.

Keywords: sport animation; educational environment; pedagogues; competence, motor activity; children

✉ **Ms. Donka Zheleva-Terzieva, Assist. Prof.**

Faculty of Education

Trakia University

Stara Zagora, Bulgaria

E-mail: donkaterzieva2006@yahoo.com